

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1946 kl. 3 em.

*Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion om
sänkning av valbarhetsåldern vid val till riksdagens
första kammare.*

Uti en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 69, av herr *Linderot* hemställes, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i riksdagsordningen, att valbarhetsåldern blir densamma för riksdagens bägge kamrar».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Bestämmelsen om fyllda 35 år såsom valbarhetsvillkor för första kammarens ledamöter har varit gällande allt sedan tvåkamarsystemets tillkomst 1866. Den var ett bland de stadganden, som hade till uppgift att skapa karaktärsskillnad mellan kamrarna. De övriga karaktärsskiljande momenten utgjorde beträffande första kammaren: valbarhetscensus, arvodelöshet, frihet från bostadsband, mindre ledamotsantal, längre mandattid, successiv förnyelse, indirekta val förrättade av landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som icke deltaga i landsting, samt graderad röstskala tillämpad vid valen till dessa församlingar.

Bland nu nämnda stadganden ha de ekonomiska strecken numera helt avskaffats efter att vid skilda tillfällen ha undergått modifikationer. Den kommunala röstskalan modererades sålunda avsevärt genom författningsrevisionen 1907—1909 och upphävdes fullständigt år 1918. Efter att ha reducerats år 1909 i samband med införandet av arvode till första kammarens ledamöter avskaffades valbarhetscensus år 1933. De övriga karaktärsskiljande momenten kvarstå, ehuru vissa av stadgandena härom ha undergått smärre ändringar. Antalet ledamöter av första kammaren, som till en början var 125, fixerades sålunda 1894 till det nuvarande antalet 150. Mandatperioden, vilken enligt de ursprungliga bestämmelserna var fastställd till nio år, ändrades i samband med 1907—1909 och 1918—1921 års författningsreformer; vid den sistnämnda revisionen infördes den nu gällande valperioden på åtta år.

Vad valbarhetsåldern vid val till första kammaren beträffar, framställdes motionsvis förslag om dess sänkning från 35 till 30 år vid 1907 års riksdag i samband med andra mera omfattande konstitutionella reformförslag. Förslaget motiverades med att den gällande åldersskillnaden mellan kamrarna vore olämpligt stor; det ansågs dock rimligt att »grundlagen antyder en något högre medelålder för en första kammare». Särskilda utskottet nr 1 av-

styrkte förslaget utan närmare motivering. Samma förslag framlades åter i motioner vid riksdagarna 1908, 1909, 1911, 1912, 1914 B och 1917, men avstyrktes vid samtliga tillfällen av konstitutionsutskottet, från och med 1912 under hänvisning till den nödvändiga åtskillnaden mellan kamrarna, samt avslogos även av riksdagen. Efter år 1917 har något förslag om sänkning av valbarhetsåldern till första kammaren icke framlagts förrän i den nu föreliggande motionen.

Motionären åsyftar upphävande av den för första kammaren gällande högre valbarhetsåldern. Något bärande skäl för en dylik grundlagsändring har emellertid enligt utskottets mening ej anförts i motionen. Med hänsyn härtill får utskottet avstyrka bifall till det framlagda förslaget. Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1946.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: herrar Hallén, Källman, Herlitz, Karl August Johanson, Elmgren, John Björck, Mattsson, John Gustavson, Lindén, Sandberg, Bror Nilsson, Thorell*, Nordström i Torsby*, Nilsson i Göteborg, Kyling, Norén, Spångberg, Hansson i Skediga*, Hægglom och Larsson i Stockholm.

* Ej närvarande vid justeringen.